

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 60—
za en mesec 20—
Za tuzemstvo celoletno K 4/4—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za tuzemstvo 55—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna politivsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali uje
prostor)
za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7563.

Resnica o volitvah v Istri.

Trst, 31. maja.

V slovenskih listih iz Jugoslavije smo ob priliki izida volitev v rimski parlament čitali, da istrsko ljudstvo sploh ni šlo na volišče. Da se ne bi o istrskem ljudstvu s tem ustvarilo krivično mnenje, smo primorani konstatirati sledeče:

Resnica je ta, da je tudi v Istri kljub temu, da je narod vsled fašistovskih nasilstev ostal brez vsakega vodstva, ker so fašisti še pred volitvami odgnali ali pregnali skoraj vso našo duhovščino in učiteljstvo in kar se na Goriškem ni zgodilo niti v enem kraju, vendar prišlo na volišča gotovo tudi v enakem odstotnem številu, kakor na Goriškem. Šlo je ena volišče vse, kar ni bilo na smrt bolno. Ali kar se je zgodilo na Goriškem samo v nekaterih posameznih krajih, se je zgodilo v Istri prav povsod. V Istri ni niti enega volišča, da ne bi bili fašisti na najsilnejši način preprečili našim volivcem dostop na volišče. Povsod so se, večinoma podpirani po orožnikih, vrgli z gorjčami, samokresi in bombami na naše neoborožene volivce in jih razgnali. Tiste, ki so jim prišli v roke, so pretepli do krvi, jih zapirali in jim grozili s samokresi, da jih ustrelje, jim pretili, da jim požgo hiše, ako ne volijo za laški blok. Z revolverjem v roki so jih vlačili na volišče, ko so jih prej že oropali volivske izkaznice in naše glasovnice ter potem sami vtaknili v glasovalni zavitek blokovo glasovnico in tako glasovali za blok.

Požganih je bilo v Istri več vasi, nešteti našim volivcem so uničili vse, kar so imeli, naše ljudstvo je bilo vsepovsod izpostavljeno najhujšemu divjanju pobesnelih blokovih priganjačev, in vendar je šlo na volišče, tvegajoč svoje imetje in svoje življenje. To je pač vse nekaj drugega, kakor ona trditev v goriškem dopisu!

Lahko je voliti, lahko je storiti svojo dolžnost, če te nihče ne ovira; ni pa lepo, da se potem onemu, ki je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, še več, ko svojo dolžnost, a vsled nepremagljivih zaprek ni mogel doseči svojega cilja, očita, da ni šel na volišče, da ga je šele treba prebujati, kakor da bi bilo ljudstvo v Istri ostalo doma vsled svoje — narodne nezavednosti.

Narodna zavednost našega naroda v Istri je zapčena v dimu in plamenu z njegovo lastno srčno krvjo, in kdor se drzne našemu narodu v Istri očitati, da ni storil svoje dolžnosti v najpolnejši meri, ta mu dela neopravičljivo krivico.

Da! Stori jo je in kljub temu, da so ga tisti, ki bi bili morali prvi storiti svojo dolžnost, pustili takorekoč popolnoma na cedilu, kajti povedati je treba resnico, neovržno resnico, da tajništvo političnega društva »Edinost« ni za organizacijo volitev v Istri storilo skoraj čisto nič. Niti glavni tajnik dr. Mikuletič, niti tajnik za Istro dr. Vesel nista niti videla Istre, odkar se je izvedelo, da se bodo vršile volitve! Preprosti istrski kmetiči so sami prihajali drug za drugim v Trst iskat navodil in se pritoževati, da se Istru zamejari na tak nezasišan način. Na Lošinju niso dobili celo leto niti ene črke od tajništva in so izjavili, da ne bi niti vedeli, da bodo volitve, če ne bi imeli »Pučkega Prijatelja«. Zaupnike za volišča si je ljudstvo določalo samo, ker so se v Trstu šele zadnji hip domislili, da je treba tudi tega, a za glavno komisijo v Poreču ni bilo zaupnika stranke ne do zadnjega, dokler ni so ljudje iz skrajnega kota Istre prišli tri

dni pred volitvami v Trst in izsilili od tajništva imenovanje zaupnika. Kot navodila zaupnikom je tajništvo pošiljalo po deželi izrezke iz »Pučkega Prijatelja«, a po deželi je pošiljalo kot informatorja zaupnikov nezrele mladiče, ki so s svojo lahkomiselnostjo silno škodovali in čisto nič koristili. Nazadnje so jih celo polovili fašisti in jim pobrali razne listine, vsled katerih so se masčevali potem na naših zaupnikih. Po glasovnice so morali hoditi Istrani sami v Trst, kjer pa so jih, v strahu pred fašisti, celo odganjali na oduren način, grozeč jim, da jih vržejo po stopnicah. In koliko bise še dalo povedati!

In če je kljub vsemu temu ves naš narod v Istri pohitel na volišča, da tu stori svojo dolžnost, in so ga izpred volišč pregnali z gorjčami, samokresi in bombami: Kdo mu more očitati kaj?!

Taka je resnica o volitvah v Istri.

Resnicoljub.

Austrijska vlada odstopila.

Dunaj, 1. junija. (Izv.) Kabinet dr. Mayerja je danes demisioniral. Kot vzrok demisije se navaja gibanje za ljudsko glasovanje za priklopitev k Nemčiji. Upajo, da bo vladna kriza rešena v ponedeljek, ker imajo takrat krščanski socialci zborovanje, na katerem bodo zavzeli svoje stališče. Do imenovanja nove vlade vodi vladne posle dosedanj kabineta.

Dunaj, 1. junija. (Izv.) Angleški poslanik Lindley je v družbi zveznega zastopnika v Londonu Frankensteina obiskal danes zveznega kanclerja dr. Mayerja in

imel z njim daljši razgovor.

LDU Dunaj, 1. junija. (DKU) Narodna skupščina. Po prečitani formalnosti je predsednik dr. Weisskirchner sporočil nastopni dopis zveznega kanclerja: Zvezna vlada se je smatrala dolžno, da poda zveznemu predsedniku prošnjo, naj jo razreši njenih dolžnosti. Zvezni kancler je v smislu člena 74 zveznih ustavnih zakonov zvezno vladu oprostil njenih dolžnosti.

LDU Dunaj, 1. junija. (DKU) Kabinetni svet je ob 13. uri odstopil.

Država v razmerju do vere, cerkve in šole.

Govor poslanca dr. Hohnjeca v konstituentni dne 23. maja.

(Dalje.)

Dovolite mi, da pri tej priliki nekoliko globlje posežem v vprašanje o razmerju med državo in cerkvijo. Po teoriji policijske države je policija tista velesila, ki ima skrbeti za to, da se na vse mogoče načine pospešuje blagor države in državljanov. Policija vse vodi k dobremu in pri tem ne potrebuje sodelovanja državljanov. Napram društvom v državi zavzema policija stališče nezaupanja. Taka društva, katerim se tudi prištevajo cerkve, so le v toliko dobra, v kolikor se podredijo ne samo namenu, marveč tudi vodstvu države. Nadoblast nad cerkvijo si je zagotovila policijska država 17. in 18. stoletja,

ki je izdajala natančne predpise tudi o cerkvenem nauku, o bogoslužju, delitvi zakramentov itd. Malo boljši je položaj cerkve po teoriji moderne pravne države. Pravna država se namreč ne proglašja — vsaj to ni nujno potrebno — kot splošni vir vsega prava, marveč priznava možnost prava pred državo in neodvisno od države. V tej teoriji je prostora za samoupravo in samostojno cerkev. Vendar pa tudi moderna pravna država zahteva zase cerkveno vrhovništvo, ki se javlja v dvojni smeri; namreč z ozirom na stališče večjega števila cerkv na državnem teritoriju in z ozirom na razmerje posameznih cerkv do države. V prvem oziru je moderna država v velikem obsegu zajamčila državljanom svobodo vere in vesti kot temeljno pravo ter se je uživanje meščanskih in političnih pravic proglasilo kot neodvisno od veroizpovedi. V drugem oziru pa, kar se namreč tiče odnosa cerkve do države, država prepušča »prizna-

tim verama, da uredjuje«, kakor pravi ustavni načrt vlade in ustavnega odbora, »svoje unutrašnje verske poslove i upravljaju svojim zakladama i fondovima u granicama zakona.« Slednje besede dokazujejo, da si moderna država tudi dandanašnji prilastuje nekako cerkveno vrhovništvo, ker hoče s svojimi zakoni normirati tudi takozvane »zunanjje razmere« cerkve. Ker pa je težko kakšna pojava cerkvenega življenja mogoča, da bi ne spadala v kategorijo zunanjih zadev, posegajočih v interesno sfero države, je jasno, da država jemlje cerkvi zakonskim potom to, kar ji zajamčuje ustavnim potom: samostojnost v urejevanju notranjih razmer.

Panteistični in ateistični svetovni nazor je konstruiral tale pojem države, ki je sama sebi namen: država je realnost moralne ideje, najvišji produkt v razvoju sveta, omnipotentna, presetni bog. Tako pojmujejo državo Hobbes, Spinoza, Schelling, Hegel, Herbart. Namen take države je množenje in širjenje kulture. Kdor se državi kot izključni nositeljici kulture ne uda popolnoma — a katoliška cerkev tega ne more storiti — je nasprotnik države in kulture, in ljudje takega mišljenja proglašajo borbo zoper katoliško cerkev za borbo za kulturo. Taka država sicer tolerira cerkev kakor druga društva, ker je še preslaba, da bi vse družbe absorbirala. Toda vendar je njen cilj ta: država v svoji absolutnosti je vse v vsem.

Omeniti moram še nek drug nazor o razmerju države do cerkve, ki po večini poteka iz dobrega namena, je navidezno dober, pa more voditi do slabih posledic. To mnenje se razširja pod znanim kratkim geslom: »Svoboda cerkev v svobodni državi.« To geslo more imeti dober smisel, namreč — osvoboditev cerkve iz okov policijske države. V tem smislu je to geslo porabil vodja francoskih katoličanov in ženski bojevniki za cerkveno svobodo grof Montalembert. Fraza o svobodni cerkvi v svobodni državi, ki jo je tudi uporabil minister Cavour v turinski poslanski zbornici leta 1861., ko je zaklical: chiesia libera in libero stato, je postala geslo cerkvi protivnih ljudi, ki pod to zastavo nočejo nič drugega doseči, kakor nasilno ločitev cerkve od države. Najvišja učna avtoriteta naše cerkve je tako ločitev že večkrat odklonila in obsodila. Najzadnje Pij X. leta 1906., ko je zavrgel tako ločitev na Francoskem, in leta 1911., ko je obsodil ločitev cerkve in države na Portugalskem.

(Dalje.)

Prispevalje za sklad S. L. S.!

zaj. — Sicer so to nauki, ki ne spadajo v razstavo. Zato se vrnimo.

O Kraljih:

Stelè je pisal o obeh bratih, da ju ni mogoče ločiti drug od drugega. Bilo je to že takrat nápak. Danes je še veliko bolj. Francè je absolvent akademije v Pragi in očitno je, da je on posredoval tehnično znanje in oblikovni značaj mlajšemu bratu, lanskemu abiturientu škofijskih zavodov, Tonetu. To je navsezadnje mogoče. Pa še v to ne verjem. V splošnem to:

Prvič: oba sta ekspresionistična; Fran je v nekaterih zadnjih že zmeren futurist; smatram pa futurizem (!) za dekadenco in Toneta bolj cenim.

Drugič: Fran je v čopiču tujec, izrazit v črtah, linijah, ki so pri njem nositeljice čustva in obenem posredovalke čudnega izrodka fantazije. Ima talent ustvaritelja v — svojem.

Tretjič: Tone je svetnik v barvah, ličnarno barven komponent, ki koncentrira vsebino na en moment, tako da se z njim ne da nihče meriti (Križani!). V neposredni primitivnosti, s preprosto kompozicijo barv izraža — vse.

Četrtič: Oba sta rojena talenta, pa naj sta se učila pri Klimtu ali Mestroviću, oba poznata umetnost in duha.

O Tonetovih stvarih — špeditelno z ozirom na to razstavo — to-le:

Kako je naslovil svojo po barvnem tonu in izrazu najboljšo sliko (levo od

LISTEK.

Jože Piber:

**XIX. umetnostna razstava v
Jakopičevem paviljonu.**

(Dalje.)

Tako prehajamo do najgloblje sile XIX. razstave — do *Tratnika Frana*. On je eden tistih, za katerega se že danes občinstvo relativno najbolj zanima; razlogi zato so precej globoki. On je eden tistih, v katerem je naše ljudstvo razumelo silo izdolbljenih usten, ovitih vratov, polomljenih rok, vihrajočih las, izdrtih oči — kratko ves njegov trpeči izraz. Že dalj časa nam je znan po svojih risbah, po bolnih telesih naših beguncev. Oljnate slike mislim, da je pri tej razstavi pokazal drugič, a tako obilno in izbrano kot sedaj, jih je to pot prvič.

Zanimive so njegove grafike. Vidimo ga rafiniranega risarja, ki ga pravzaprav ni mogoče imenovati slikarja, ampak slikarja v črno-belem načinu — grafika. On je velikopotezen in moč razvoja. Spominjam v tem oziru samo na nekdanje Slep-

ce, a pri tej razstavi na Blazno in Mater. Portrete (njegov lastni in portret njegove žene) bom prešel s poznejšo skupno sodbo.

A ne morem tako miro preiti Pianissima in pa Inspiracije. Na prvi igra rožna deklica pianissimo; kako, se ne da povedati, to se samo lahko občuti. Ona igra, ali pa je že zastala njena bela roka, tako da je vse tiho, mirno. Tišina. Pianissimo, kdo ga čuje? On lije po slikah navzdol kot lije padajoče kovanice cvetje. On lije iz njenega srca. Iz prstov prihaja. Ne iz violine ali loka, ampak čujem ga iz obleke, ki se peni po njenem telesu, čujem iz njenih rdečih usten, iz njenih sanjavih in napol zaprtih oči — bolni in tihi pianissimo. — Druga je Inspiracija — v njej nastopa intelekt: dve roki igrata po klavirju, iz barvane fantazije v zgornjem delu prihaja bela misel (roka) in — igramo...*

Še nekoliko splošnega o njem, v katerem veje nov dih zapadne Evrope. Pravijo, da sta očeta te izraznosti Ganghin in mladi Picasso. To je mogoče. A Tratnik je med njima ravnotako velik; mož je one izraznosti, katere se do danes lahko tudi drugod uče od Tratnika. Njegova sredstva, četudi impresionistična — so slušni pri njem prvem pri nas novemu umetnemu cilju — vsebinski poglobitvi v smeri ekspresionizma. Njegova pacasta tehnika je

* Sicer pa so vse take razlage o strukturi d. — odveč.

naravnost vzeta iz impresionizma; otloba, notranja sila, pa daje življenje tem barvnim poezijam, ki imajo pogosto lesk dragih kamnov.* Kot blesteče prikazni, sestavljene iz luči in dragih kamnov stopajo iz skrivnostne megle ozadja pred nas portreti; njegov, ženin, starcev — učenčev itd.

Tratnik, da še enkrat ponovim, je vsebinsko središče tudi sedanje razstave (isto vlogo je igral pri XVII.), on je prava vez med obema poloma, med katerima danes — skoro več ne — niha naša umetnost.

Preden pa prestopimo prag bratov Kraljev, nekaj — na pot! Pravijo, da sta nerazumljiva. Ni res! Kajti le tistega ne razumeš, ki ga miselno ne dosežeš. Zato je dolžnost vsakogar, da se dvigne do umetnikovega duševnega doživljanja, da tudi sam sodeluje pri uživanju. Kdor tega noče, naj odstopi in reče: saj ga ne razumem! — Anton Podbevšek mi je pred kratkim povedal lepo priliko, tako nekako: Kakor svetotajstvo kristjanu, naj bo umetnina človeku: močna, krepka, v sebi mora imeti telo, duha božjega, silo, krepkost in vse, vse. Oni pa, ki pristopajo k njej, morajo biti pripravljeni —! Pa še to: Če kdo govori — ne razumem, naj ne vrže vsega v stran! Skušaj naj se pospeti, doseči vsaj misel umetnika in naj hodi naprej, ker umetnost ne bo zavoljo njega šla — na-

* Ze Fr. Stelè — tako.

* Ze nekdanj. Fr. Stelè.
Tiskovno napako v včerajšnjem nadaljevanju: obradujoč (II. stolp, 9. vrsta), ki smeši celotno misel, je treba popraviti v: obvladujoč.

Poglavje o gospodarsstvu.

Znani enfant terrible demokratske stranke je glasilo »Jadranske banke«, ki postaja čezdalje bolj dolgočasno, preskrbel zopet ocvrek iz časa starega deželne zbora, da »klerikalnim avtonomistom« očitata »korupcijo«, »zapravljanje javnega denarja« in »špekuliranje«. Jako čudno se sliši, kadar glasilo »Jadranske banke« komu očita korupcijo in špekulacijo. Neglede na to pa je zanimivo si »senzacionalna« razkritja »Jutra« od 1. junija t. l. ogledati natančneje. »Jutro« informator poroča, da je kranjski deželni odbor leta 1917. posodil »Zadružni centrali« 458.000 K v zadružne namene, da pa je »Zadružna centrala« ta denar baje porabila za nakup »Zadružne tiskarne« in »Ljudskega doma«. Če »Zadružna tiskarna« deželne posojila ni dobesedno vporabila v tiste zadružne namene, ki so bili določeni, to po zdravi sodbi vseh ljudi ni ne »korupcija«, ne »špekulacija«, ne »zapravljanje deželne denarja«, kakaj nakup »Zadružne tiskarne« ali pa »Ljudskega doma«, ki je splošno koristna ljudska naprava in pri čem nihče ne dela nobenih zasebnih dobičkov, pač ni nobena protizadružna ali pa špekulativna zadeva. Ko se je v seji komisije za likvidacijo deželne imovine ta stvar obravnavala, se je soglasno sklenilo, da se ta zadeva poravnava, za kar je glasoval tudi zastopnik demokratske stranke. Če je demokratska vlada zdaj poravnava odklonila in s tem zastopnika demokratske stranke v komisiji desovirala, je to stvar njenega okusa. — Podobno je z zadevo nakupa švicarskih krav. Leta 1918. je deželni odbor v Švici nakupil 100 krav za 220.000 švicarskih frankov pod pogojem, da se ta denar najkasneje plača do 31. decembra 1921 v prvotni valuti s 6 odstotnimi obrestmi. Krave pa so se ob prevratu prodale za 240.000 K, dočim bi treba zdaj Švici plačati seveda po pogodbi neprimerno višjo vsoto. — Kje je tukaj korupcija, špekulacija ali pa hoteno zapravljane davkoplačevalskega denarja? Stvar so zakrivilo izključno nesrečne razmere, ki jih nihče ni mogel predvideti, kar se dogaja v vsakem gospodarstvu. Krave so pri transportu vsled prevratnih razmer 1. 1918. neke običale in so popolnoma propadle, tako da niso bile več za rabo in so se prodale po najvišji ceni, katero je bilo mogoče takrat dobiti. Pod predsedstvom dr. Trillerja se je zato komisiji za likvidacijo sklenilo, da se z odplačilom počaka kolikor mogoče dolgo, da se zboljšajo valutne razmere. Danes seveda se naša valuta po krivdi naših centralistov ne samo da ni poboljšala, ampak neprestano pada, in če bodo Švicarji pri teh nesrečnih kravah napravili dober dobiček, si to pripišejo lahko med drugim na svoj konto gg. centralisti.

Toliko o »gospodarstvu avtonomistov«. Oglejmo si pa zdaj, kakšni gospodarji so centralisti. Ko je bil predsednik komisije za likvidacijo imovine dežele Kranjske demokrat dr. Triller, je le-ta na svojo pest, ne da bi koga vprašal, niti da bi bil od koga za to pooblaščen, sprožil v Belgradu misel, naj bi centralna vlada vsepremoženje Kranjske dežele, aktivna in pasiva, brez vsake odškodnine kratkomalo v celoti prevzela Pasiva kranjske dežele znašajo okroglo 30.000.000. Temu nasproti stojijo aktivna: Posestva na Grmu, Mali Loki, Robežu, pri Moravčah, deželni dvorec, deželna bolnišnica, umobolnica, prisilna delavnica, domobranska vojašnica etc. Že to pokriva pasiva. Zdaj pa pride še deželna električna centrala, ki je sama

vhoda), ne vem. Kontrasta polne plasti v ozadju označujejo valovanje človeškega življenja od slabega do dobrega. Njo je že obilil bel žar, samo vrže naj iz objema tuje roke, sprostre naj svoje k solncu in — šla bo v mogočno svetlobo. Toda pred njo že pada val, roke iz ozadja sežajo in obup v obrazu naznanja prihodnost, v katero teče val rdečih niti: greha in gorja. — In vse to in drugo ni razstava seksualnih zablod (kot mi je nekdo dejal), ampak: to je misel zdravega umetnika, ki nam v vseh delih do Križanega podaja človeški duh in duhovnega človeka.

V Križanem je treba iskati izraza tudi v detajlih, ne le vsebinske koncentracije (kot sem že enkrat omenil). Trpeči izraz prstov na levi roki, na desni nogi, bolest v obrazih — vse to izklesane slike do vseh mej. Veliko enotnost pa ji daje mogočna koloristika: od bolno-modre do grenkornjave barve. In kaj hočemo še več?

V zatonu življenja (št. 133) —, največja Tonetova slika, bi bila opravičena biti krščena s tem imenom, ko bi bil zaton še krepkejši. Tako pa je prešla v življenje. Ljudje ob njem veliko mislijo; pa zato še ni slabo.

Studije za cerkev v Dobropoljah imajo že svojo predzgodovino. Le žal, da — slike po njih — še niso na svojem mestu.

(Dalje.)

med demokratskimi bratci veliko več vredna kot vsa pasiva in ki so jo liberalci svojčas tako ljuto napadali. Zdaj naj si velešpekulant in verižniki okoli stranke, ki se zbira krog našega slovenskega Stinnesa, izračunajo sami, koliko je vredna aktivna imovina kranjske dežele, ki jo je zastopnik demokratske stranke hotel v bogajme podariti osrednji vlad!

Da se to ni zgodilo, da se imovina kranjske dežele in slovenskih davkoplačevalcev ni izročila zastopni centralni vladi, to so preprečili avtonomisti. Takratni deželni predsednik dr. Brejce je, ko je za to namero izvedel, ta načrt preprečil in dr. Triller si je za svojo centralistično velikodušnost zaslužil primerno grajo od deželne predsednika.

Da nimajo »Jutrova« takozvana »razkritja« namen, odvrniti pozornost javnosti od kakšnega podobnega skritega namena centralistov, ki so zdaj neomejeno na vlad? Kadar naši centralisti kaj kujejo, začno kričati na avtonomiste. Torej pozor! Stinnes ima zopet gotovo kakšen »velikopotezen« načrt... Da ne govorimo tega kar tjavendan, dokazuje likvidacija »Dež. banke«, ki jo hočejo merodajni krogi likvidirati na tako spretan način, da pride v demokratske denarne roke. Tudi o tem se bo še govorilo in to bo veliko bolj zanimivo kakor roman o švicarskih kravah.

Politične novice.

— Jugoslovanski katoliški shod se vrši, kakor javlja »Neven«, 14. in 15. avgusta v Subotici.

— Vlada. »Slovenski Narod« poroča, da bo pokrajinska vlada za Slovenijo izdala definitivno sledeče: Samostojna kmetijska stranka 3 poverjeniki, demokratska 2 poverjenika, radikalna stranka, kateri ne pripada sploh noben volivec, 1, predsednik dr. Baltič pa se smatra kot zastopnik nevtralne stranke. — Tako imenitno ni bila menda sestavljena nobena vlada na zemeljskem planetu. Večina slovenskega ljudstva nima nobenega zastopnika v Sloveniji sploh ne obstoječa radikalna stranka ima enega, demokratska pa, ki pri zadnjih občinskih volitvah ni dobila morebiti niti 3 %, pa ima 3, ker se gospod dr. Baltič pač niti sam ne bo štel med nevtralce. — Centralistov je na Kranjskem po izidu zadnjih volitev 20 %, pa imajo v rokah vso vladno, avtonomisti, katerih je 80 %, pa nič. Res vlada, ki spada preje v kakšno Šekspirjevo šaloigro, nego na vlado.

— Pašičev režim se proslavlja z belimi lisami po časopisu. Uvodnik zagrebške »Narodne Politike« od 31. maja t. l. izgleda kakor pleša kakšnega dvornega svetnika. Približno tako so hrvatski listi izgledali, ko je vladal grof Khuen-Hedervary. Zaplenjen je celo protest, ki ga je poslalo bosansko katoliško sveščeništvo konstituenti glede kancelparagrafa. Pod režimom, ki prepoveduje »Glas Sv. Ante«, to seveda ni čudno. Čudno je, da izhajajo sploh kakšni drugi listi razun »demokratskih«. Tolaži nas samo to, da vsak režim, ki tako spoštuje svobodo tiska, sam sebi koplje grob.

— Švedski učenjak Alfred Jensen, znani prijatelj Slovanov, je objavil v »Prager Presse« članek, v katerem se bavi z neslogo, ki vlada med novimi slovanskimi državami v Evropi. Rusko-poljski spor, spor med Čehi in Poljaki, nasprotstvo med Ukrajinci in Rusi na eni, Poljaki in Ukrajinci na drugi strani, med Srbi in Bolgari itd. Glede razmerja, ki vlada med Srbi in Hrvati ter Slovenci, pa Jensen izraža bojazn, da ne bi se naša država zopet razdružila, če bodo Srbi hoteli iz Jugoslavije napraviti Veliko Srbijo. — Jensen se moti v toliko, ker srbski narod ni kriv za politiko centralistov, drugič pa naša država ne bo razpadla, četudi centralisti streljajo take kozle. Padle bodo centralistične stranke, seveda pa njihova politika spravlja našo državo pred inozemstvom v slab kredit, čemur je najlepši dokaz ravno članek švedskega učenjaka.

Dnevne novice.

— Vrhnik. Včeraj je bil izvoljen za župana g. dr. Marolt, pristaš SLS. Izmed 10 občinskih svetovalcev jih je 9 pristašev SLS in eden pristaš SKS.

— Blagovica. Novoizvoljeni župan g. Ivan Strekar in vsi svetovalci so pristali SLS. Nosilec kandidatne liste samostojne kmetijske stranke je pristopil k nam in imajo samostojni samo še dva odbornika, SLS pa 14. Ako bi samostojni postopali pošteno, bi niti liste ne spravili skupaj, tako pa so enega brez njegove vednosti napisali, nekaj pa jih z lažjo in zvijačo pridobili.

— Moravče. Za župana je izvoljen g. Anton Cerar, pristaš SLS. Tudi vsi svetovalci so pristali SLS.

— Lukovica. Župan je zopet samostojni graščak Anton Krsnik; da je zmagal, se ni čuditi. Občina je majhna, ker so tri v župniji Brdo; kot graščak je lahko delal razne obljube, polovica volivcev je uradni-

kov in trgovcev. Ako tisti, ki je bil najbolj dolžan voliti za krščansko ljudsko stranko, ni šel niti volit, se pač ni čuditi graščakovi zmagi.

— Krašnja. Novoizvoljeni župan gosp. Franc Urnkar in vsi svetovalci so pristali SLS. — Trdnjava znanega Štruklja, učitelja Germeka in raznih Moseljnov se je po 15 letnem paševanju sramotno podala. Živel avtonomija!

— Kmetijska zveza na Vrhnikih ima važno sejo v nedeljo 5. junija ob 3. uri popoldne v sobi čitalnice Rokodelskega doma na Vrhnikih. Udeležba za vse odbornike obvezna!

— Iz seje deželne vlade z dne 30. maja 1921. Navzoči so prvič poleg dosedanjih članov vlade tudi podpredsednik deželne vlade Dobnik, poverjenik za kmetijstvo Demšar in poverjenik za javna dela Jamnik. Mestnim občinam Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj se dovoli pobiranje občinskih doklad, naklad in nekaterih drugih občinskih davčnin. Naredbe se objavijo v Uradnem listu. Vse agende urada za zaščito beguncev preidejo s 1. junijem t. l. na poverjeništvu za socialno skrb. Redne begunske podpore se ukinejo s 30. junijem t. l. izvzemši podpore, ki se plačujejo dobroteljskim zavodom za oskrbo begunskih sirot in hiralcev. — Računska praktikanta Viktor Nachtigall in Josip Janežič pri knjigovodstvu deželne vlade se imenujeta za računsko asistenta v XI. čin. razredu. — Strokovni učitelj Josip Priol se imenuje za definitivnega strokovnega učitelja v IX. čin. razr. Pri poverjeništvu za uk in bogočastje se imenujeta za kanclista v XI. čin. razredu stručni podoficer Josip Bajc in orožniški narednik Valentin Flis. — Iv. Mikuz se imenuje za definitivnega ravnatelja deželne banke. Ker je novoimenovani ravnatelj zdravilišča v Rogaški Slatini na svoje mesto resigniral, se bo ravnateljsko mesto na podlagi prejšnjega razpisa oddalo v prihodnji seji deželne vlade.

— Dečji dan v Ljubljani. V nedeljo 5. junija priredi »Kolo jugoslovanskih sester« v Ljubljani na iniciativo ministrstva za socialno politiko dečji dan. Čisti donesek se nakloni upravnemu odboru dnevnih zavetišč za revno šolsko mladino v Ljubljani, torej napravi, ki je za ljubljansko deco revnih slojev izredno veike važnosti. Na ta dan se bodo prodajali v Ljubljani posebni znaki in odkupnice. Nihče, ki mu je prosvanje deca na srecu, naj se ne odtegne odkupu in darilu.

— Draginjska doklada. Vse vesti, ki so jih posamezni belgrajski listi prinesli o povišanju draginjskih doklad, so netočne. Uredba o tem se je pretresala na seji ministrskega sveta dne 31. maja, končni sklep pa se še ni sprejel. Na vsak način bo nova uredba veljala za ukazne in neukazne uradnike in za nameščence od 1. maja dalje.

— Svinčeni rudnik v Mežici je kupila angleška družba »Central European Mines Ltd.« od nemške družbe, katere last je dozdaj bil.

— Zamenjava starih bankovcev podaljšana. Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno: Po rešenju ministrstva za finance J br. 6616 z dne 31. maja 1921 se podaljša rok za zamenovo eno-, dve- in desetkronskih bankovcev avstro-ogrske banke do vstevši 11. junija 1921. Od tega dne naprej se ti bankovci ne bodo več prejemali v zamenovo. Če komisije ne bodo mogle do tega dne izvršiti zamene, bodo izdale strankam za položene bankovce začasna potrdila in jim izročile obračune naknadno. Občinstvo se opozarja na tozadevni razglas v »Uradnem listu«.

— Invalidsko vprašanje. V ministrstvu za socialno politiko se je danes vršila konferenca glede invalidskega vprašanja. Prisostvovali so ji tudi zastopniki invalidskega združenja. Sklenilo se je, da se v najkrajšem času izda naredba za celo kraljevino.

— Vič. Ljudski oder iz Ljubljane gostuje v soboto, dne 4. t. m. ob 8. uri zvečer v Društvenem domu na Viču z znano Molierovo komedijo »Pretkani Scapin«. Ker je igra polna pestrosti in nepriljubljenega humorja, in ker je v Ljubljani igrana splošno ugajala, upamo, da tudi okoličani ne zamude te prilike, ter jo v obilem številu posetijo. Vstopnice se dbe v predprodaji v Prvem ljubljanskem delavskem konsumnem društvu na Viču.

— Računanje v dinarjih. Gostilničarji in kavarnarji na Hrvaškem, v Bosni in Vojvodini so sklenili, da bodo začeli v svojih obratih računati v dinarski vrednosti. Sklep utemeljujejo s tem, da je valutna reforma definitivna in ker enkrat moramo priti do enotnega denarja, da je sedanji čas zato ugoden, ker kažejo cene padajočo tendenco.

— Obsojeni hrvatski kmetje. 31. maja je zagrebško sodišče objavilo razsodbo v procesu proti »veleizdajniškim« kmetom iz Sv. Ivana Zeline. Večina obtožencev je oproščena ali pa so kaznovani z malimi zapori. 4 so obsojeni na dve leti ječe in 4 na 5 letno pogojno kazen. Večina obtožencev je kazen sprejela.

Spominjajte se »Slovenske Siraže«!

Ljubljanske novice.

— Kako sodijo demokrati o naši državi. Jugoslovanski državni uradnik je bil prestavljen v Dunaj v Ljubljano. Selitvena stroške plača seveda država. Prevoz pohištva je prevzelo prevozno podjetje Balkan. Pohištvo je sedaj že 12 dni v Ljubljani v skladiščih Balkana. Uradnik je hotel vsak dan moledovat, naj mu prepelje pohištvo na njegovo stanovanje, pa so ga vedno odpravljali s kakim izgovorom. Ko je bil včeraj zopet pri Balkanu, so mu mesto pohištva izročili naslednji dopis, ki ga priobčujemo dobesedno: »V prilogi Vam pošiljamo z vsemi pripadajočimi dokumenti naš račun za prevoz Vašega pohištva ter si dovoljujemo z ozirom na znano Vam počasno poslovanje državnih uradov zlasti pri likvidaciji računov najljubljeneje naprositi Vas, da nam blagovolite zneska našega računa 5800 SHS K in 7162 n.-a. K 10 vin. na kakršenkoli način kriti, ker na podlagi svojih dosedanjih izkušenj pri podobnih slučajih, žal, na noben način ne bi mogli izvršiti preselitve brez primernega kritja... Podpis: »Balkan«, delniška družba za mednarodne Transporte.« — Demokrati pri »Balkanu« in Jadranski banki, ki je pri »Balkanu« največ udeležena, morajo pač dobro poznati svoje pristaše na vlad, da jim ne kreditirajo niti zgoraj omenjene vsote. Radovedni smo, če bo dr. Baltič uporabil proti »Balkanu« svojo »obznanje«, kajti slabšega spričevala še pač ni nihče dal naši vlad, kakor »Balkan« z navedenim pismom.

— Odbor S. K. S. Z. ima danes zvečer ob 20. uri v Jugoslovanski tiskarni sejo.

I. podpredsednik.

— Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov ima danes zvečer ob 8. uri važno odborovo sejo, katere naj se zanesljivo vsi odborniki udeležijo.

— Sestanek Prosvetnega društva za stolno župnijo in šolski okraj, ki je bil napovedan za danes zvečer, se radi nastalih zaprek preloži na poznejši čas. Dan zborovanja se naznani pozneje.

— Na Vrhniko poleti v nedeljo akademično društvo Zarja in še nebroj drugih ljubljancev k vrtni veselici in javni telovadbi vrhniškega Orla. Ker odhaja vlak ob 9. uri zvečer nazaj v Ljubljano, je izlet za vsakega zelo pripraven. Prijatelji pridružite se!

— Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani ima v nedeljo, dne 5. junija 1921 dopoldne ob pol 10. uri v veliki dvorani hotela Union svoj redni občni zbor z že objavljenim dnevnim redom, h kateremu se vsi hišni posestniki hiš, posestnice ponovno vabijo. Občni zbor naj bo ob enem shod vseh ljubljanskih in okoliških hišnih posestnikov, ki naj skupno in glasno protestirajo proti vsem storjenim krivicam. Na shodu bomo razpravljali o najnovejši stanovanjski naredbi, ki nam hoče vzeti še zadnje v zakonu zajamčene pravice ter tam ponovili proteste proti njenemu uveljavljenju. Nujno je potrebno, da se tega zbora udeležijo prav vsi hišni posestniki, ne glede na to, ali so že naši člani ali ne, da s tem pokažejo solidarnost in stanovsko zavest hišnih posestnikov. Občni zbor je edino pravo mesto, kjer vsak posestnik lahko poda svoje nasvete in želje. Vsak naj smatra za svojo dolžnost, da ne ostane doma! Končno se še objavlja, da se je naša društvena pisarna z dnem 1. junija t. l. preselila v Selenburgovo ulico št. 5 (hiša našega člana g. Bonača). I. nadstropje na levo, kjer se bo uradovalo vsak dan za sedaj od 4. do 6. ure popoldne. Tam dobi vsak hišni posestnik, tudi z dežele, brezplačno vsa potrebna pojasnila, s čemur bo gotovo vsakomur ustrezno. Za pismena vprašanja je priložiti znamko za odgovor. Priporočamo tudi nakup novih hišnih redov. (K)

— Umrlji so v Ljubljani: Marija Trontelj, kočarjeva hči, 12 let. — Marija Ožbe, hiralica, 35 let. — Ivan Levstik, občinski ubožec, 48 let. — Neža Vovk, zasebnica, 76 let. — Jera Premrov, postreškovca žena, 62 let. — Stanko Čepin, delavec sin, 2 leti. — Terezija Golob, hiralica, 68 let. — Elizabeta Korun, zasebnica, 73 let. — Vigrant Ernestina, premogarjeva vdova, 32 let. — Anton Sivka, pravnik, 23 let. — Milan Kozak, bivši mesar, 59 let.

— Vojaški koncert. Danes zvečer ob polosmi uri in do polenajste ure se vrši na vrtu hotela Union vojaški koncert. Svira godba dravske divizije.

— Čebelarstvo društvo podružnica Medvode priredi dne 5. junija vrtno veselico pri Bohincu. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina K 6.— (K)

— Zgubila je včeraj revna postrežnica svoj borni mesečni zaslužek 148 kron od Čevljarskega mostu do Florijanske cerkve. Pošten najditelj se naproša, da najdeno vsotico vrne lastnici v hiši Ulica na Grad št. 3, pritličje.

— Zdravstveni izkaz mestne občine ljubljanske za čas od 22.—28. maja: Novorojenih 33, 14 moških in 19 žensk. Umrlo jih je 20, 10 ženskih in 10 moških oseb, od teh 11 tujcev. Od nalezljivih bolezni sta bila prijavljena po en slučaj davice in otroške vročice.

— V carstvo sanj in čarovnije popelje občinstvo priznani iluzionist Josip Krátil, dne 8. junija ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Krátil je vojni invalid iz bratske Češko-slovaške. Laška granata mu je odtrgala obe nogi do kolen. Zonglerske in ekvilibristične točke vspremeta bo izvajal kleče in brez proteze. Izbrani program in oseba čarovnika sta občinstvu porok, da se bo izborna zabavala.

Štajerske novice.

— SLS v Celju priredi v četrtek, dne 2. junija v vrtni dvorani pri »Belem volu« politično zborovanje. Poroča g. dr. Ogrizek o celjski občinski politiki. Somišljeniki pridite v obilnem številu.

Skrivnostni švicarski mrliči v Mariboru. (1. junija. Izvirno) V Mariboru je došel transport 14 mrličev pod jako čudnimi okoliščinami. Baje je ta trupla pripeljal avto iz Švice do Špilja. Tu so jih vsled tega, ker se jim je avto pokvaril, naložili na vlak. Ko so v Mariboru odkrili, kaj se vozi, je spremenilec izginil brez sledu. Najprej se je domnevalo, da so to trupla srbskih oficirjev, a se je pozneje dognalo, da se nahajajo tudi ženska trupla. Nadalje se je ugotovilo, da sta dve trupli namenjeni v Sofijo, ostala pa za Belgrad. Naša obmejna komisija se je obrnila v Belgrad glede nadaljnjih ukrepov.

Bauernkommando Gozdlišče strahuje celo Avstrijo. Naši Stajerci in Prekmurci so se že veselili, da se bodo mogli voziti direktnim potom po progi Špilje-Ljutomer, kot je to bilo sklenjeno na konferenci naših in avstrijskih zastopnikov v Celovcu. Dočim so na vseh postajah pustili pasirati vlak, je v mali vasi Gozdlišče tolpa 30 ljudi od tamošnjega »Bauernbunda« vlak zaustavila. Z ozirom na to, je avstrijska vlada javila našim oblastem, da se vsled velikega razburjenja obmejne prebivalstva ne more več držati sklenjenih obvez. Kot represalijo se je z naše strani ustavil direktni promet z Avstrijo in Koroško preko Maribora.

Carinska kontrola se vrši od včerajšnjega dne v vlakih, kar ugodno deluje na vse potujoče občinstvo. Istotako so vsled tega izostale običajne velike zamude.

Automobilna zveza Celje—državne toplice Dobrna se je otvorila. Avto stoji vsak dan na kolodvoru v Celju pri jutranjih in opoldanskih vlakih. Ima 12 sedežev in galerijo za prtljago.

Čehoslov. pevsko društvo »Hlahol« se je v soboto popoldne vračalo skozi Maribor, kjer so morali čakati celo popoldne na zvezo proti Dunaju. Na kolodvoru so jih sprejeli samo nekateri člani čehoslov. kluba Maribor.

Limbuški republikanci in državotvorniki. V dobi predložitve kandidatnih list za občinske volitve je prišel na okrajno glavarstvo Maribor Franc Čeh, prozni delavec v Limbušu z listo »Delavske republikanske skupine«. Na vprašanje okr. komisarja dr. Makarja, če bo tudi nasprotna stranka vložila listo kandidatov, je Čeh — misleč na Feliksa Robiča — državotvorno odgovoril, da se vrše pri Robiču nekakšni sestanki, kjer se dobi vino in cigarete. Ker je dr. Makar dobil vtis, da hoče Čeh s temi besedami nekako nejasno sumničito volivno podkupovanje, ga je opozoril k previdnosti, nakar mu je Čeh prostodušno povedal, da on sam nič ne ve, nikogar ne dolži, ampak da je slišal od drugih slične govorice. Dr. Makar sam pa nasprotno ni imel vtisa, da bi Čeh resno mislil župana Robiča obdolžiti. Spričo te govorice je tudi orožnik Pirih pri Čehu vprašal, kaj je njemu znano. Čeh je odgovoril, da so mu to le drugi pripovedovali ter orožniku tudi povedal imena dotičnikov. Orožnik je nato ugotovil, da so se pri Robiču res vršili sestanki za sestavo državotvornih kandidatov, da so tudi dobili pijačo in cigarete, ampak šele po zaključku sestave kandidatne liste. Robič se je v imenu državotvornih čutil vžaljenega ter po slogašu dr. Rosini vložil ovadbo zoper republikanca Čeha. Pri razpravi je Čeh odkrito priznal, kaj je govoril in zatrjeval, da ni mislil na kakšno obdolžitev. Robiču je bila dana ugodna prilika, da pokaže proti primerni izjavi svoje demokratsko srce in ne tira zapeljanega delavca v zapor. Toda iz višjih državotvornih interesov je g. Robič odklonil pošteno kesanje in poravnava ter zahteval kazen. Čeh je bil sicer oproščen, kar je orožniku povedal, obsojen pa glede onega, kar je napravil komisariju izrekel (čeprav komisar dr. Makar sam ni imel vtisa direktnega sumničanja), na 5 dni zavora. In s tem je bila rešena čast državotvornih napram predstavniku »republike« v Limbušu.

Najnovejša poročila.

SEJA KONSTITUANTE.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Današnja seja konstituite je pričela ob pol 10. uri popoldne. Ko so bile končane običajne formalnosti, je predsednik dal besedo ministru za agrarno reformo radikalcu Nikoli Uzunoviću, ki je kritiziral govor dr. Srškića. Izjavil je v imenu vlade in radikalnega kluba, da se s stališčem bosanskih radikalcev nikakor ne morejo skladati. Zagovarjal je stilizacijo III. oddelka, ki je je predložila vlada. Ostro je napadel zemljoradnike, za katere pravi, da ne vedo, kaj da hočejo. — Dr. Uroš Špajić (zemljoradnik) je dejal, da je za funkcioniranje državnega aparata predvsem potrebna socialna organizacija. Vse borbe in vse nezadovoljstvo je ravno posledica neurejenih razmer. Da pa bi se te uredile, za to nam vlada ne daje nobenih garancij. Vstava je samo nekaj običajnih socialno-ekonomskih odredb in to edino-le vsled pritiska močne opozicije. — Član Jugoslov. kluba posl. Martin Kranjc povdarja, da mora ustava garantirati zdrav razvoj

in procvit celokupnemu narodu, čemur pa to vladno skrpucalo nikakor ne odgovarja, najmanj pa III. oddelak, ki naj bi vseboval socialno-ekonomske odredbe. To vprašanje je najbolje rešil Jugoslovanski klub. Zahteva ustanovitev kmetijskih šol in pravi, da se mora agrarna reforma rešiti predvsem v korist malega kmeta. Za kmetijsko delavstvo naj se upelje starostno zavarovanje. — Samostojnež Ivan Majcen je govoril 10 minut in je mesto, da bi govoril o za vse kmetstvo ljudstvo najvažnejših vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu, napadal cerkev in duhovništvo. Svoje napade na duhovništvo je argumentiral s tem, češ da so duhovniki v Sloveniji prepovedovali kmetom plesati po gostilnah. Za tem je bila seja prekinjena. — Popoldne je govoril dr. Šečevrov (demokrat), za njim pa poslanec Nemanić (Jug. klub), ki je v jedrnatem govoru zahteval, da bi morala vlada v prvem redu skrbeti za kmetijski stan. Zahteval je dalje, da se ustavnim potom uredi razmerje kmetov do vojaškega erarja. Dejal je, da naj se mesto velikega davka na zemljišča uvede davek na vojne dobičkarje. Zahteva, da se uredi zavarovanje kmetijskih pridelkov proti vremenskim neizgodbam in požaru in pa, da se pogodbenim potom obvaruje naše vinogradništvo od konkurence italijanskih vin. — Za njim je govoril še neki komunist, na kar je bila seja zaključena.

DRŽAVNI PRORAČUN.

Belgrad, 1. junija. (Izvirno) Državni proračun je dogotovljen in pride te dni pred ministrski svet; edino za vojno ministristvo še niso ugotovljene vsote, kajti vojni minister je izjavil, da nikakor ne more svojih zahtev zmanjšati. Finančni minister s svoje strani je pa izjavil, da jih ne more sprejeti. Celokupno znaša naš proračun 15 milijard kron, za katere pa nihče ne ve, kako bi se krile. V ministristvu financ se delajo načrti, kako bi se primanjkljaj kril. Direktni davki se ne morejo zvišati, vsaj tako dolgo, dokler se ustava ne sprejme. Vspricho teh neznosnih finančnih razmer je politika dr. Kumanudija popolnoma skrahirala.

NASLEDSTVO ZA VESNICEM.

Belgrad, 1. junija. (Izvirno) Za kulisami se bije ljuta borba za pariško poslaniško mesto. Mnogo se govori o kandidaturi našega londonskega poslanika Gavrilovića. Od političnih oseb pa ima največ upanja Velizar Janković.

JANKOVIĆ VSTRAJA NA DEMISIJO.

Belgrad, 1. junija. (Izvirno) Včeraj je Pašić zopet apeliral na Jankovića, da prekliče svojo demisijo. Vkljub temu je ostal trden pri svojem sklepu in se more zatorej njegova demisija smatrati za definitivno.

FRANCOZI IN JUGOSLOVANSKI KLUB.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Danes je posetil dopisnik »Journal des Debats« Jugoslovanski klub in je dalje časa konferiral s poslanci o notranjem in zunanem položaju.

VPRAŠANJE DEMISIJE MUSLIMANSKIH MINISTROV.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Po današnji seji konstituite sta muslimanska ministra dr. Spaho in dr. Karamehmedović pismeno predala svojo demisijo. Kot razlog navajata to, da vlada ne upošteva sklenjenega dogovora in ne kaže volje plačati dogovorjene vsote. Muslimani so ogorčeni in zahtevajo, da radikalni klub podvzame napram dr. Srškiću najstrožje mere. Z ozirom na govor ministra Uzunovića je sklepati, da bosta svojo demisijo preklicala.

BOLGARI ZA ZBLIŽANJE Z JUGOSLAVIJO.

Belgrad, 1. junija. (Izv.) Ob priliki svojega bivanja v Belgradu se je bolgarski minister notranjih del Dimitrijević izrazil o razmerju med Jugoslavijo in Bolgarijo in dejal, da bolgarski narod ni kriv današnjemu položaju in da je njegova iskrena želja, da pride čim preje do zblizanja in prijateljskega razmerja ter končno do zblizanja vseh Jugoslovancev, Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov.

MINISTER DRAŠKOVIĆ NA DUNAJU.

Dunaj, 1. junija. (Izv.) Danes popoldne se je pripeljal na Dunaj jugoslovanski notranji minister dr. Drašković.

POGAJANJA MED ČEHI IN MAŽARI.

Praga, 1. junija. (Izv.) Dne 3. julija se bodo v Pragi zastopniki mažarske vlade nadaljevala trgovinska pogajanja, ki so se svojčas pričela v Brucku.

KOVINARSKA STAVKA V PRAGI.

Praga, 1. junija. (Izv.) Danes je prišla k ministrskemu predsedniku deputacija stavkajočih kovinarjev in ga prosila za posredovanje. Pričakujejo, da bo kovinarjev še ta teden končana. Stajerske.

Naročajte Slovence

Katoliški vestnik.

c Nočnim častilcem se v ljudno naznanja, da je noč redna mesečna molitvena ura. Molila se bo 3 ure: Češčenje presvete Srca Jezusovega. Vljudo vabimo vse častilce, da se zanesljivo udeležijo.

Ameriška pomožna akcija, ki se je zavzela za deco v Nem. Avstriji, je ustanovila po raznih krajih avstr. republike 1254 prehranjevalnic, v katerih dobiva vsak dan okrog 300.000 otrok tečno in zadostno hrano. Samo na Dunaju je 425 takih kuhinj s 150.650 obiskovalci.

Redovništvo v Nemčiji. Odkar je sprejeta Weimarska ustava, ki dovoljuje tudi redovom in redovnim družbam popolno svobodo, se je v Nemčiji dvignilo zlasti vneto delovanje izužitov in lazaristov; prvi imajo 12, drugi pa pet naselbin.

Židovstvo v Budimpešti. Z naraščanjem prebivalstva v Budimpešti se je dvigalo tudi število Židov. Trojno mesto je poslalo zadnji čas milijonsko mesto; l. 1869 je imelo 16 procentov židovstva, danes ga ima skoraj četrt milijona.

Dunajski nuncij msgr. Marchetti-Selvagiani je praznoval v Rimu svoj 25 letni mašniški jubilej v cerkvi, kjer je imel tudi svojo novo mašo.

Varšavski nuncij msgr. Ratti je določen za nadškofovsko stolico v Milanu kot naslednik kardinala Ferrari.

V vatikanski delavnici za mozaške podobe so vložili te dni »temeljni kamenček« veliki oltarni podobici, ki bo predočevala »Razodenje božjega Srca Jezusovega bl. Marijeti Alakok«. Prvi kamenček je vložil msgr. de Bisogno. Podoba je namenjena za cerkev sv. Petra v Rimu. Delo bo trajalo štiri leta.

Učiteljski vestnik.

Občni zbor ljubljanske podružnice »Sloveske zveze«. Ker zadnji občni zbor ni bil sklepčen, vabijo se člani podružnice »Sloveske zveze« za Ljubljano vnovič na občni zbor, ki se vrši dne 4. junija 1921 ob 6. uri popoldne v dekliški šoli pri sv. Jakobu.

Dijaški vestnik.

— Zarja. V nedeljo 5. junija bo praznovalo jugoslov. kat. akad. društvo »Zarja« 20 letnico svojega obstoja. Spored slavnosti je ta-le: Ob 7. skupno sv. obhajilo in sv. maša, ki jo daruje g. starešina dr. Anton Breznik v stolnici. Ob 9. slavnostno zborovanje v dvorani Akademskega doma (Miklošičeva cesta). Govore: Predsednik »Zarje« tehnik Jerina »Ob 20 letnici«; g. starešina dr. Žvokelj »Nekaj iz zgodovine Zarje«; tehnik Sušnik »Naše mišljenje in pričamjanje«; g. starešina dr. Puntar »Program Zarjinega dela za bodočnost«. Ob četrt na 14. uro z vlakom na izlet na Vrhniko. — Vsi katoliški inteligenti in prijatelji katoliškega dijaštva se najpristroneje vabijo, da se udeležijo vseh točk celodnevne slavnosti. Preglejmo in presodimo skupno sadove dveh desetletij in smelo razvijmo svoj prapor, da se v vsa srca neizbrisno vtisne njegov napis »Na delo krščansko!« — Odbor.

d Osrednji odbor S. D. Z. ima v soboto 4. junija ob 14. uri v pisarni S. K. S. Z. v Ljudskem domu važno sejo. Udeležba vseh odbornikov nujna. — Predsednik.

d Pevska vaja za akad. mašo je danes popoldne od 5—6 ure v pevski sobi v frančiškanskem samostanu. Polnočtevino in točno.

d Literarni osek Razora se vsled voditeljeve zaposlenosti preloži do prihodnjega petka (10. junija).

d Zarja. Napovedani prijateljski večer Zarje je preložen na prihodnji teden. — Pl., tajnik.

Prosveta.

pr »Čas«, zvezek 3. in 4. je kot Mahničeva številka pravkar izšel. Mogočnega zvezek, naravnost knjiga, ki obsega 152 strani, izključno posvečen Mahniču. Za danes se hočemo omejiti le na to, da podamo njegovo vsebino: I. Razprave: Dr. Anton Mahnič kot filozof. Univ. prof. dr. Aleš. Ušeničnik. Mahnič in slovensko ljudstvo. Prof. dr. Iv. Pregelj. Mahničeva kritika hrvatske književnosti. Prof. dr. Ljubomir Maraković. Metoda Mahničevega javnega nastopa Univ. prof. dr. Josip Srebrnič. — II. Dr. Anton Mahnič v svojem življenju. Iz Mahničevega življenja. Ante Pilepić, tajnik biskupa Mahnića. Dr. Anton Mahnič v goriškem deškem semenišču. Spomini. Dr. Jos. Srebrnič. Na otok Krk. P. Hugolin Sattner. O političnih prižupnikih Iv. Brencetu. Dr. Jos. Srebrnič. Veliki svečenik naroda svoga. Mario Matulić i dr. Avguštin Juretić. Smrt prognanika. Petar Grgec. Poslednji dani biskupa Mahnića. Petar Grgec. Zalobni govor biskupa Ivana Šarića. III. Kronologija Mahničevega življenja in dela. Dr. J. S. IV. Bibliografski pregled Mahničeve pisateljskega dela: 1. Iz »Folium Periodicum«; 2. Iz »Rimskega Katolika«; 3. Iz »Hrvatske Straže«; 4. Razni spisi. V. Drobline. — Knjiga se bo razposlala te dni po pošti naročnikom v Ljubljani in drugod. V podrobnih razprodajah stane 35 K. pr Shakespeare: Beneški trgovec. Prevel Oton Zupančič. — V novi založbi je izšel kot 6. zvezek Nove knjižnice Shakespearejev »Beneški trgovec« v prevodu Otona Zupančiča. Prvi Zupančičev prevod te drame, ki je izšel pred leti, se je že odlikoval po točnosti in pesniški vrednosti, ta prevod pa je prvega še daleč presegel. Ker »Beneškega trgovca« ni bilo več na knjižnem trgu, ga je Zupančič sklenil izdati nanovo, toda ko ga je jel pregledovati, so se mu popravki tako namočili, da ima čisto novo delo pred seboj. Šolam bo ta klasična drama v klasičnem prevodu še zlasti zaradi tega postrezala, ker ima obširen literarno-historičen in formalno-analitičen uvod doc. dr. Kelemina in ob koncu vse potrebne opazke. — Knjiga je izšla v zelo lični izdaji in se prodaja po 28 kron nevezan in 36 kron vezan izvod.

Gospodarstvo.

g Razpis dobave raznega papirja, lima, desk, vrvi, sukanca, žičnikov in dr. Uprava

državnih monopolov v Belgradu razpisuje: 1. Ofertalno licitacijo za nabavo raznega papirja na dan 7. junija t. l. ob 16. uri v pisarni uprave državnih monopolov. 2. Ofertalno licitacijo za nabavo raznega papirja, lepenke, kartona, lepa, deščic, vrvi, sukanca itd. za potrebo tobačne tovarne v Ljubljani na dan 22. junija t. l. ob 16. uri v pisarni upravnika državnih monopolov. Seznane blaga, ki ga je dobaviti, dobavne pogoje in vzorce je moči v gori omenjeni pisarni vpogledati. En izvod razpisa, seznamov blaga in pogojev je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled. Zbornica pr nima na razpolago prepisov, ki bi jih mogla interesentom izročati. Ponudbe, pismene v zapечатih zavitkih, je poslati do dne licitacije gori navedeni pisarni.

g Dokazi glede plačila blaga iz Nemčije. Na večkratno vprašanje, kakšne dokaze je zahtevali od uvoznika, da je v resnici pred uveljavljenjem uredbe o plačanju robe, ki se jo uvaža iz Nemčije v našo kraljevino, kupil in plačal blago, je finančni minister izdal sledeče navodilo carinarnicam: Za robo, plačano neposredno, se bo zahtevalo kot dokaz fakturo in izpis iz kupčevke knjige z izjavo na izpisu, da garantira za točnost izpisa in da bo, ako se dožene neresničnost te izjave, plačal globo v znesku 100 % one vsote, katere je označena na izpisu, da je plačana dotični hiši kot del plačila ali celokupni znesek naročenega blaga. — Za blago, katero je bilo plačano z devizo, se bo zahtevalo pismo one banke, od katere je bila deviza kupljena. V pismu mora biti označen dan in številka pisma, s katerim je bila prodaja devize javljena generalnemu inspektoratu ministristva financ. Tako pismo banke je predložiti kot potrdilo generalnemu inspektoratu, kateri bo na pismu izjavil, ali se more vzeti kot dokaz ali ne.

Ljubljanska poročila.

Včeraj je predsedoval senatu g. dvorni svetnik Vederjank, votanta sta bila g. dvorni svetnik Hauften in Jarc, državno pravdnistvo pa g. dvorni svetnik Trenz.

Ukradena kobila.

Prvi se je zagovarjal pred poroto Ivan Pivk iz Verzenca pri Zireh, ker je ukradel v noči na 7. februarja 1921 v Verzencu iz zaklenjenega hleva Andreju Rozmanu kobilo vredno 16.000 K, jo odgnal čez demarkacijsko črto, kjer jo je prodal. Kobilo je dobil Rozman nazaj. Porotniki so soglasno potrdili Pivkovo krivdo, nakar je bil Pivk obsojen na 15 mesecev težke ječe.

Smela tatova.

Takoj nato se je pričela razprava proti Rudolfu Martinču iz Kotmare vasi in soferju Ivanu Keržiču iz Ljubljane.

Martine in Keržič sta obtožena, da sta ukradla Josipu Renkoto iz Borovelj denarnico, v kateri je bilo 29.400 jugoslovanskih in 11.000 nemško-avstrijskih kron. Martine je dalje tožen, da si je pridržal svilnatih trakov v vrednosti 26.000 K, katere mu je poveril v shrambo Valentin Kometter. Martine je izjavil, da ne zna slovensko. Predsednik je na to stavil Martinču nemška vprašanja in je vsebino izpovedi porotnikom razložil. Martine se je zagovarjal, da se je takrat, ko je bil Renko med vožnjo z avtomobilom iz Tržiča v Ljubljano okraden, tako napil, da čisto nič ne ve, kaj se je zgodilo. Povedal je tudi, da je bil med plebsicimom praporščak pri orožnikih v Borovljah. Med vojsko je vozil kot vlakovodja v Mali Aziji. »Moja nesreča je, da rad pijem,« je rekel Martine ves solzan. Keržič je povedal, da se ve na dogodek le malo spominjati. Služil je pri orožnikih na Koroškem. V Borovljah se je seznanil z Renkom, s katerim se je peljal z Martincem v Tržič. Ko so se peljali iz Tržiča nazaj, mu je Martine rekel, naj spravi Renkovo denarnico, da jo ne bo izgubil, kar je tudi storil. »Na podrobnosti se ne spominjam, ne vem, kaj se je godilo potem v Ljubljani. Pri policiji sem se zbudil!«

Okradeni Renko je povedal, da je v Ljubljani zapazil, da mu je bil denar ukraden. Izvzemi 6000 kron je dobil pri policiji svoj denar nazaj. Ivan Kordan je vozil takrat avtomobil in je povedal, da bi bil Martine rad Renkoto pustil v Medvodah, a on tega ni dovolil!

Glede na Kometterju poverjene svilnate trakove je Martine rekel, da se je šalil, ko je rekel Kometterjevi prodajalki, da je trakove zaplenila carinarna na Jesenicah. Kometterjeva prodajalka Marija Maurer je potrdila, da jo je Martine nalagal, ko ji je rekel, da je carinarnica na Jesenicah trakove zaplenila. Ko je oni prišla drugič k Martinču, je še vedno lagal, da so bili trakovi zaplenjeni. Sofer Makovec je po Martinčevem naročilu rekel Maurerjevi, da so bili trakovi odvzeti.

Porotnikom je stavil senat 7 vprašanj, katere so porotniki zanikali, vsled česar je razglasil dvorni svetnik Vederjank oprostilo sodbo.

Nato je sledila sledeča razprava:

Pohod ogrskih ciganov v Ljubljani.

V nedeljo, dne 6. marca letos je prišla tolpa ciganov v Ljubljano in se nastanila v Orehkovi gostilni v Kolodvorski ulici. Zatrjevali so, da so prišli vsi iz Pečuha v Ljubljano z namenom, da si nabavijo pomanerane in limone, ki bi jih prodajali v Pečuhu in da so prinesli v ta namen skupaj 2000 kron. Toda obiskali so Ljubljano popolnoma z drugim namenom. Drugo jutro so zaklenili najeto sobo, vzeli ključ seboj in hodili po mestu iz trgovine v trgovino. Povsod, kjer so bili, dali so si veliko blaga razložiti, barantali so in se prav vsiljivo ciganske obnašali, toda kupili niso nikjer ničesar. Tako so se obnašali v trgovinah Ane Jančič, Josipa Stoparja in Josipa Medveda. V trgovinah jih niso zasačili. Končno je policija sumljive cigane aretirala in preiskala njihovo sobo. V postelji pod žimnico so našli blaga v vrednosti 5475 kron 75 vin, katero so cigani ukradli Josipu Stoparju in J. Medvedu.

Pred poroto se morajo za to zagovarjati Marija Petrovič iz Bošta pri Pečuhu, Julka Petrovič iz Egerseda pri Pečuhu, Julči Kolompar iz Ošara pri Pečuhu in Jurij Kolompar iz Ocsarda pri Pečuhu. Ciganu Francu Kolomparju se je posrečilo pobegeti.

Marijo Petrovič je zagovarjal g. dr. Jerič, Julko Petrovič g. dr. Švigelj, Julči Kolompar g. dr. Adlešič in Jurja Kolomparja g. dr. Benkovič.

Porotnikom so bila stavljen štiri vprašanja glede krivde obtožencev, ki so jih soglasno potrdili s pristavkom, da vrednost ukradenih stvari ne presega 4000 kron. Na podlagi tega izreka so bili Marija Petrovič, Julka Petrovič, Julči Kolompar in Jurij Kolompar obsojeni vsak na 10 mesecev težke ječe, v katero se jim vračuna preiskovalni zapor od 7. marca.

Kupim velike bukvinih osušenih drv. Takošne ponudbe na L. Novak Ljubljana, Dunajska cesta 6./III.

Tužnim srcem sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je našo ljubljeno, nepozabno hčerko, sestrico

SLAVICO

dne 9. maja po kratki, mučni bolezni poklical Vsemogočni k sebi.

Zapuže pri Lescah, 31. maja 1921.

Žalujoča rodbina Eržen-ova.

Zahvala.

Vsem, ki so spremili našo ljubljeno, nepozabno hčerko, sestrico

SLAVICO

na njeni zadnji poti izrekamo tem potom našo najiskrenejšo zahvalo.

Zapuže pri Lescah, 31. maja 1921.

Žalujoči ostali.

Sobarica dekla

za privatno hišo, vajena šivanja, likanja (lahko je tudi za vsa dela izurjena tudi nekoliko v kuhi, z dobrimi izprijevall, se sprejmeta. Naslov v upravlji lista pod šteř. 1924.

Sprejme se

blagajničarka in trgovska korespondentinja

Pogoji: poštenost, vestnost in natančnost. Pismene ponudbe z izprijevall. Nastop takoj. Splošna gospodarska zadruga za Slovenijo. Gosposvetska c. 2, Ljubljana.

Javna dražba različnega

pohišťva

(kompletni salon) omare, kuhinjska oprava itd. se vrši dne 8. júnija ob 9. uri na Dunajski cesti šteř. 11.

Inserirajte v Slovincu!

LOKOMOBILA

Prevozna, 12/16 PS se ceno prodaja. Ogleda se pri R. Molk, Ljubljana, Vojaska ul. 10 (v mlekarni za belgijsko vojašnico).

Prodaja se damska suknja

za 500 K. Letna obleka - 200 K. ogleda se lahko od 12-1. Hotel Tratinik soba šteřilka 10.

Zadrugna Gospodarska banka

d. d. v Ljubljani

je otvorila počenši s 1. majem 1921

ekspozituro na Bledu.

Ekspozitura opravlja vse bančne posle.

APNO

več vagonov za stalno dobavo se išče za Banat. Ponudbe pod „Apno“ na An. zav. Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje šteř. 5.

Popolnoma samostojen

vrtnar

več vseh vrst panog, se sprejme takoj v stalno službo. Izkušene moči s prepisi spricval ter plačilnimi pogoji naj se ponudijo: Oskrbn. grofa Chorinsky grad Gor. Radgona.

la splitski PORTLANDCEMENT

v pravih juta-vrećah ter ostali gradbeni materijal po nizkih cenah razpošilja promptno

„GRADIVO“, ZAGREB, Trankova 6.

Telefon: 11-27. Brzjavlj: „GRADIVO“.

1-15.
júnija
1921.

PADOVA

1-15.
júnija
1921.

III. mednarodni vzorčni sejem

Ujedinjenje industrijske produkcije vseh glavnih delov zemlje.

Posetite to veliko manifestacijo, koja Vam hoće dati priliko, da napravite sijajne kupčije.

Državna železnica

Odhod iz Ljubljane	Prihod v Ljubljano
* 5:15 proti Jesenicam	7:10 z Jesenic
6:35 " "	10:35 " "
13:40 " "	20:43 " "
18:34 " "	* 22:53 " "
6:34 proti Nov. mestu	5:41 iz Nov. mesta
12:46 " "	8:03 " "
17:53 " "	14:13 " "
23:18 " "	20:20 " "
7:40 proti Kamniku	6:30 iz Kamnika
* 13:10 " "	13:— " "
14:10 " "	17:30 " "
18:50 " "	* 22:18 " "

Tržiška proga ima redno zvezo z gorenjskimi vlaki (razun nedelj. izletniškega vlaka).

* Vozijo samo ob nedeljah in praznikih.

Južna železnica

Odhod iz Ljubljane	Prihod v Ljubljano
0:40 proti Dunaju, brz.	0:20 z Zid. m. (Zagreba) S. O. E.
5:18 " Mariboru (Zagreba)	3:03 „ Dunaja (Zagreba)
6:17 " Zid. mostu, S. O. E.	5:03 " „ brz.
6:40 " Mariboru, meš.	7:31 „ Zidanega mosta
11:35 " Dunaju, brz.	10:41 iz Spilja (Zagreba)
12:06 " Dunaju (Zagreba)	11:28 z Zidanega mosta, brz.
14:20 " Zidanemu mostu	14:55 „ Dunaja (Zagreba)
15:58 " Zid. m. (Zagreba) brz.	17:01 „ Dunaja (Zagreba), brz.
17:35 " Mariboru (Zagreba)	20:30 iz Maribora, meš.
23:55 " Dunaju (Zagreba)	21:40 iz Spilja (Zagreba)
0:42 proti Trstu, S. O. E.	0:05 iz Trsta, brz.
5:27 " „ brz.	5:44 „ „ S. O. E.
5:50 " „ brz.	7:22 z Rakeka
11:55 " „ brz.	10:45 iz Trsta,
14:25 " Rakeku	10:59 " „ brz.
17:31 " Trstu, brz.	14:22 " „ "
17:50 " „ "	21:52 " „ "
7:40 na Vrhniko	6:25 z Vrhnike
13:18 " „ "	10:20 " „ "
19:20 " „ "	17:22 " „ "
22:10 " „ ob ned. in prazn.	21:15 „ „ ob ned. in prazn.

Zadrugna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split. Ekspozitura: Bled.

Vabilo na subskripcijo delnic tretje emisije.

Vsled sklepa občnega zbora, da se zviša delniška glavnica

od 8,000.000 na 24,000.000 kron z izdajo novih delnic v nominalni vrednosti 16,000.000 kron

se daje na javno subskripcijo

40.000 (štiridesettisoč) delnic po 400 kron nominalne vrednosti

pod nastopnimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo predpravico, da prevzamejo vse delnice tretje emisije in zato se jim nudita za eno delnico prve ali druge emisije dve delnici tretje emisije po kurzu K 520— tel quel.
2. Ev. neoptirane delnice bo razdelil upravni svet med one podpisovalce, ki nimajo pravice opcije.
3. Subskripcijska mesta so:

Zadrugna gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Podružnica Zadrugne gospodarske banke v Djakovem, Mariboru, Somboru in Splitu ter ekspozitura na Bledu.

Sveopća zanatlijska banka d. d. v Zagrebu in njena podružnica v Karlovcu.

4. Subskripcija traja od 1. júnija do incl. 30. júnija 1921.
5. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice pri prijavi polno v gotovini vplaćati, sicer njegova prijava ne bi prihajala v ozir.
6. Dosedanji delničarji, ki hoćejo uveljaviti svojo opsijsko pravico, morajo predložiti pri prijavi ali originalne delnice ali začasna potrdila o dodelitvi delnic 1. oz. 2. emisije.
7. Dodelitev delnic po končani subskripciji si popolnoma pridržuje upravni svet.
8. Nove delnice so deležne dividende od 1. julija 1921 in opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.
9. Vsakemu subskribentu bo izdala Zadrugna gospodarska banka potrdilo o šteřilu subskribiranih delnic i o celokupnem vplaćanem znesku. Po dodelitvi delnic se izroće subskribentom proti vrnitvi potrdil originalne delnice ali začasna potrdila o šteřilu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se kasneje zamenjajo za originalne delnice.
10. Subskribentom, katerim se niso mogle dodeliti delnice ali ne v subskribirani višini, se vrne tozadevni znesek, oz. prebitek 15. júnija 1921.
11. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

V Ljubljani, meseca maja 1921.

Upravni svet Zadrugne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.